THE IMAGE OF NON-COMMUNICATION AND THE METAPHOR OF THINNESS IN "THE MOST BELOVED OF EARTHLINGS" BY MARIN PREDA

Mihaela-Gabriela Păun
PhD Student, University of Bucharest

Abstract: The study ***The Image of Non-Communication and The Metaphor of Thinness in "The most beloved of earthlings" by Marin Preda****, constitutes an application on the literature field. The thesis in which direction is argued, is the following:" The most beloved of earthlings" is a realistic prose which emphasizes the communist period, valorizing the urban in an essayistic and reflexive epic formula and being, in the author's conception, the novel of "an existence, totally assumed", revealing the unease of a conscience, captive in a time and space which refuses communication, amplifying its suffering and human degradation up to the "human meanness".*
Conclusion: "The most beloved of earthlings" is a documentary-novel, a proof of hard times, in which the problem of the intellectuals of the cities was doubtful, based on the relation between the fellow and historical becoming. In this context, of the changes of values, of communicative obscurity, it is revealed to us the tragic destiny of a "thinly" in history: Victor Petrini, a philosopher, the exponent of intellectuals, in a totalitarian and repressive regime which annihilates his quality of remaining human in all the situations, but who finds in love, the hope, the rescue resort. That's why, his confession, offers him the chance of avoiding existential despair; it is a level to finding his own identity, to recovery. Thereby, he communicates, fighting for the rights of the fellows to truth, spiritual liberty and purity; he communicates with us through his writing, which he wishes to be a revealing confession for the whole humanity, coming from his full existentialism "the book of a conscience and of an era", in the opinion of Eugen Simion.

Keywords: the image of non-communication, the metaphor of thinness, essayistic and reflexive thinking, realist novel, postmodern.

1. Introducere

Marin Preda este o apariție inedită în literatura română prin capacitatea sa de a-și surprinde existența în colaje identitare, viziune deosebită asupra vieții care-l individualizează și-l proiectează, în opinia noastră, în postmodernism, deși într-un studiu recent M. R. O Curelar surprinde doar aspecte de „classic or modern", iar Park J.O. reliefează problematica stilului realist.

Conceptul de postmodern se revendică, începând cu anul 1965, în Italia şi Statele Unite, dar se impune după 1975. În 1979 apare lucrarea lui Jean Francois Lyotard: „Condiția postmodernă", în care se precizează: „putem considera «postmodernă» neîncrederea față de metanarațiuni. Este vorba fără îndoială de un efect al progresului științific; care presupune mai departe la rândul său neîncredere […]. Funcția narativă își pierde functorii, își pierde marii eroi, marile pericole, marile peripluri și marile scopuri. Ea se împrăștie într-o nebuloasă de elemente lingvistice narative, dar și denotative, perscriptive, descriptive etc., fiecare dintre ele vehiculând

BDD-A23220 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:31 UTC)

valențe pragmatice sui generis […]. Noi nu formăm combinații lingvistice în mod necesar stabile, iar proprietățile lor nu sunt în mod necesar comunicabile" (Lyotard, 1981). În acest sens, remarcăm schimbarea opticii de percepere a realității, deoarece criteriile, care imprimă identitate operei pentru omul postmodern, au suferit o modificare: au valoare doar creațiile care se legitimează singure în contemporaneitate. În opinia lui Antonio Patraș „metaromanul", presupune „imaginarea ca asumare conştientă a ficţiunii, bazată pe conştiinţa de sine a personajului care e şi scriitor (ori povestitor ce mistifică premeditat) şi care uzează deliberat de convenţia literaturii" (Patraș, 2011). În acest context, postmodernitatea se focusează pe literatura prezentului, cea care aspiră din trecut ceea ce este esențial pentru prezent. De aceea, putem concluziona că prezentul definește omul postmodern.

Conceptul de figură în viziunea lui Franco Rella expusă în 1981, în „Mituri și figuri ale modernului" reprezintă „articularea, atracția și structurarea la un loc a mai multor imagini ale gândirii" (Rella, 1981). În acest context, figura se impune ca o stare spirituală, o formă a sensibilității, o engramă sau schemă conform lui Gilbert Durand (G. Durand, 1977). Diferite accepții ale acesteia au individualizat conceptul în: lingvistică prin Louis Hjelmslev, Maria Carpov și A-I. Greimas; în stilistica structurală prin Michel Riffaterre; în hermeneutică prin Paul Ricoeur; filozofie prin Ludwig Wittgenstein și Franco Rella în filozofia culturii; în retorica veche și nouă prin Grupul M; în critica literară prin Jean-Pierre Richard, R. Barthes, G. Genette și Grupul Tel Quel, iar în pictură prin Dan Mihăilescu și Pierre Francastel.

Ipoteza de lucru are în vedere romanul „Cel mai iubit dintre pământeni", ultimul roman al lui Marin Preda, proză realistă ce scanează perioada comunistă, și valorifică urbanul utilizând o formulă epică de tip reflexiv-eseistică, un roman al „unei existențe asumate în totalitate"; se dezvăluie suferința unei conștiințe plină de frământări, captivă în spațiu și timp, ceea ce-i amplifică degradarea umană până la „abjecția umană": „Eu știu că omul poate fi, în aceeași clipă, foarte aproape de crimă, și, datorită tocmai naturii noastre, pline de contraste uluitoare şi spectaculoase, tot atât de aproape de sfințenie, de divinitate" (Preda, 2009). Deci, în roman, se impune figura dominantă a lui Victor Petrini prin filtrul conștiinței căruia, se radiografiază o lume, o existență proiectată în propria-i conștiință, devenind astfel, un simbol al aspirației spre libertatea absolută. În altă ordine de idei, în opera lui Marin Preda, M. Spiridon remarcă, de asemenea, aspecte autobiografice, iar A. D. Rachieru îl consideră pe acesta un critic implicit al lumii în care trăiește, adică un utopic.

2. Romanul ca proiecție în conștiință

„Cel mai iubit dintre pământeni" este considerat de Eugen Simion în „Scriitor români de azi" ca fiind „cartea unei conștiințe și a unei epoci" (E. Simion, 1987). În opinia lui Marin Preda, reținută de marele critic și expusă în „Moartea lui Mercuțio", ediția a II-a, „scrierea unei cărţi este un act fundamental de existenţă, comparabil cu naşterea, iubirea [...] Sfântul Augustin spune (în cartea a 13-a a Confesiunilor) că în om sunt înnăscute trei certitudini inseparabile: a fi, a cunoaşte (a şti) şi a voi […]. El este, ştie că este, vrea să fie şi, cu orice preţ, el vrea să scrie. Căci a scrie este un alt mod de a fi, de a şti că eşti şi de a voi să cunoşti şi să fii în toate (şi prin toate) acestea" (E. Simion, 1987). În acest context trebuie înțeleasă mărturisirea lui Victor Petrini din „Cel mai iubit dintre pământeni": „Scriind, simt că trăiesc şi într-adevăr gândul morţii inevitabile îşi diminuează puterea de a-mi îngrozi conştiinţa" (Preda, 2009). În acest sens Costin Tuchilă în „Privirea și cadrul" precizează: „Experienţa scriiturii este, ca şi aceea a vieţii, o transcodare a concretului, transfigurarea detaliilor, traducerea imaginilor. Existenţă şi scriitură sunt funcţii paralele; ultima trebuie să „adune" ceea ce prima „risipește". […] să facă și deopotrivă să refacă. […] Victor Petrini e un învingător, și un […] iremediabil înfrânt"

BDD-A23220 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:31 UTC)

(Tuchilă, 2009). El estompează disperarea inoculată de eşecurile din plan profesional, sentimental, afectiv, prin „recuperarea timpului pierdut" cu luciditate, iar acest nou context îi permite ieșirea din incomunicarea la care fusese condamnat. Captivitatea lui Victor Petrini, îi oferă prilejul lui Marin Preda de a valorifica figura anomaliei timpului și motivul „zidului". Timpul din captivitate se sustrage realului. Orele își pierd semnificația, se golesc de minute umplându-se de suferință, iar secundele se încarcă cu timp până la saturare: timpul se contractă sau se dilată. Există un timp al suferinței și unul al lucidității. Astfel, timpul lui Petrini este o anomalie – timp lucid, ce exclude timpul real. Referitor la anomalia temporală, Nietzsche precizează în „Opere", ediția italiană: „solitarul va zice: ascultă, acum timpul s-a oprit. În toate veghile nocturne […] se probează un straniu sentiment de stupoare […] o specie de prea scurt sau prea lung, pe scurt impresia unei anomali a timpului […] nu mai avem ceasul în creier […] în acel moment […] nu există timpul" (Nietzsche, 1964). Acest nou timp al închisorii se identifică cu timpul scrierii și-al trăirii. Zidul, ca motiv, este „privit" ca simbol al izolării și parțial, „văzut" ca un „refugiu defensiv", deoarece fără a denota „intențiile de apărare" oferă un dram de „intimitate", conform gândirii lui G. Durand (Durand, 1977). Astfel, pierderea libertății fizice și izolarea, îi permit afirmarea libertății spirituale prin retrăirea unei vieți în care i se refuzase totul: dreptul de a fi asimilat social, de a gândi, de a fi acceptat, înțeles, iubit și de a fi liber. Zidul celulei induce singurătatea, simbolizând atât mobilul gândirii creatoare, cât și povara și limitarea scrierii. Cu toate acestea, Petrini se comunică și comunică prin intermediul confesiunii sale, ca simbol al posesiei propriei identități. Prin sinceritate absolută el se eliberează de evanescența timpului, de trecut, de răul revărsat de ceilalți asupra sa și de cel cumulat în sufletul său. „Scriind, simt că trăiesc" (Preda, 2009). Mărturisirea sa, rezultată prin sondarea mecanismelor ce implementaseră greșelile din propria-i viață, prin prisma analizei psihologice a propriului eu. Ea are un rol purificator eliberându-l din „bestialitatea concretului". Altfel ar fi rămas captiv, limitat ființial, după cum recunoaște în final: „Mi-am recitit acest lung manuscris şi dincolo de ceea ce el conţine, m-a uimit barbaria concretului, pe larg etalat, şi cu plăcere vizibilă, şi pe care nu l-am putut ocoli fiind încredinţat că altfel m-aş fi chinuit îndelung, fără să obţin, spiritualmente, eliberarea totală a conştiinţei de ceea ce am trăit" (Preda, 2009).

Aflat în postura de intelectual- filozof, cel mai iubit dintre pământeni este un veritabil căutător. Această poziție a personajului nu este o inovație la Marin Preda, deoarece pe această axă se focusează personajele camilpetresciene, intelectuali marginalizați ostracizați de societatea incomprehensivă. Impactul societății comuniste, în opinia lui Marin Preda, asupra individului are ca rezultat imediat distrugerea echilibrului interior al individului, ca exponent al colectivității umane, iar prin practica denunțului se urmărea denigrarea și compromiterea aproapelui. Memorabil pentru dezumanizarea la care erau supuși deținuții este momentul proiecției în conștiință a scenelor îngrozitoare din carceră: evadarea programată de cei 5 securiști cu scopul amplificării severității din detenție, tentativa de crimă asupra lui Petrini prin trimiterea acestuia la carceră, în fiecare noapte, dezbrăcat și desculț. În acest context, salvarea din această pendularea între viață și moarte este posibilă printr-o nouă crimă ce viza torționarul. Marin Preda valorifică aici degradarea umană redusă la instinctualitate oarbă: „Scriitorul care aspiră spre o viziune totală a lumii se trezește, după o dramatică experiență, în fața unui obstacol de temut: abjecția umană" (Preda, 2009). Criticul Cornel Ungureanu remarcă: „În Cel mai iubit dintre pământeni teroarea realului devine teroarea istoriei. Teroarea continuă este deci necesară pentru a descuraja orice idee de demnitate și libertate-constată Victor Petrini, care va trăi pe pielea sa această teroare" (Ungureanu, 1985). Eugen Negrici în „Iluziile literaturii române" evidențiază „obsedantul deceniu" în care „paranoia comunistă atinge o înaltă cotă a

BDD-A23220 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:31 UTC)

ridicolului prin inventarea orwelliană a unei tradiţii culturale «nobiliare»: aşa se ajunge la «înmulţirea artificială a curentelor, şcolilor, direcţiilor şi atitudinilor literare», la «scormonirea după strămoşi de vază» sau la obsesia protocronistă a întâietăţii" (Negrici, 2011). Contextul primei încarcerări, îi dezvăluie protagonistului Petrini suferințe menite să-i marcheze întreaga viață: este „cazat" într-o celulă fără pat, torturat psihic în timpul interogatoriilor periodice, amenințat cu detenția pe o perioadă nedeterminată. Se urmărea ca fiecărui individ aflat în detenție să i se inoculeze în conștiință sentimentul vinovăției pentru a fi un timorat întreaga sa viață. Observăm aici similitudini între tehnica romanescă a lui Marin Preda și cea a lui Kafka din celebrul roman „Procesul", care-l avea ca exponent pe cetățeanul K. Petrini este obiectul unui „proces de reeducare" în care constată absența limitelor degradării umane, intrând în lupta pentru supraviețuire: „bruta laşă, care eliberată de orice morală, se selecționează rapid și se unește cu alte brute împotriva oricăror veleități de libertate și mândrie omorând orice scânteie a spiritului și aruncând omul în perversiunea delațiunii, a corupției și a fanatismului" (Preda, 2009). Gina Necula remarcă în „Strategii comunicaţionale subversive în vremuri de cenzură. Ironizarea clişeelor": „cercul vicios în care individul este prizonier în spaţiul îngust al constructului de lemn, fapt surprins de Marin Preda în numeroase situaţii, cum este şi următoarea, care reprezintă dialogul dintre Ion Micu şi un activist: „«Trebuie să ajutăm cadrele noi să intre în problemă, nu să le dăm afară când vin în biroul nostru», «Se poate şi asta, dar să nu vină la noi să ne spună că azi nu mai facem filozofie, ci tractorie.», «Aşa a spus?!», «Da, aşa a spus.», «atunci e un idiot, care nu ştie nici măcar că clasa muncitoare se ghidează după filozofia marxist-dialectică, şi că practica, fără teorie, e oarbă. Dacă e aşa, atunci ai dreptate. Linia partidului e justă, dar uite ce ajunge în practică»" (Preda, 2009). Însă, ceea ce este mai frapant se constată în perioada ce urmează detenției: refuzându-i-se comunicarea, viața sa cunoaște o turnură neașteptată: rămâne un marginalizat și un paria! Contrar pregătirii sale, el va practica meserii specifice unei lumi decăzute, crudă, cu legi inacceptabile. Ne referim aici la postul de șef în echipa de deratizare a orașului. Apoi i se oferă „prilejul"de a vărui toți copacii orașului, sau de a lucra în uzină cu tatăl său, ca strungar, apoi contabil la întreprinderea „Oraca". Participarea la o petrecere a foștilor colegi de la deratizare îi revelează ostilitatea și incapacitatea mentalităților suburbane de a înțelege și de a comunica cu un intelectual. Din acest labirint social, Petrini evadează prin intermediul operei sale filozofice, fixând o nouă gnoză: „să elimin etica bazată pe Dumnezeu și să aduc în locul ei cunoașterea pe baza descoperirilor științifice. O nouă gnoză care să redea integritatea conștiinței umane în fața universului", gnoză „ce ar elibera omul de teama, de neliniștea cosmică, într-o lume în care Dumnezeu îmbătrânind nu-i mai poate alunga singurătatea sa înspăimântătoare în fața unui univers de catran care pare absurd, înțelegând că universul suntem noi înșine, putem, prin inteligență, înțelege că nu murim niciodată. Gândul cosmic, ne salvăm chiar prin el, prin univers, care ne-ar putea deveni familiar și eternitatea lui ni s-ar transmite, deși știm că într-o bună zi vom muri totuși" (Preda, 2009). Aceeași gnoză nouă vizează și prin eseul: „Era ticăloșilor", care se vrea o radiografie a propriei vieți- o experiență eșuată. Petrini se decorsetează și pornește în căutarea independenței spiritului cu luciditatea –specifică romancierului-omului cultivat capabil de a-și înțelege rostul său în lume, din postura omului superior, posesor al unui sistem de valori morale pentru care „viaţa nu e un cal mort, dar e, pentru un scriitor tânăr, o pradă care nu cedează dacă nu ştii de unde s-o apuci" (Preda, Viaţa ca o pradă). Profilul moral intransigent al lui Victor Petrini se pliază pe un aforism evidențiat de Marin Preda în „Timpul n-a mai avut răbdare" din perspectiva intelectualului „bântuit" de idei: „Ideile sunt viața noastră! Ne facem despre noi înșine și despre lume o idee sau un sistem de idei și nu renunțăm la ele nici atunci când vedem că din pricina lor

BDD-A23220 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:31 UTC)

ni se destramă căminul, ne pierdem prietenii și, uneori în condiții excepționale, de convulsie socială, ne pierdem chiar libertatea și viața. Compromisul cu ideile e un lucru tragic" (Marin Preda, 2009).

Incipitul romanului ne introduce în câmpul vizual o meditație asupra morții: „Moartea e un fenomen simplu în natură, numai oamenii îl fac înspăimântător. Vorbesc de moartea naturală, care adesea e o dulce ispită, înainte de a fi depus aici în această celulă, din care nu voi mai ieşi decât pentru a intra într-o captivitate perpetuă, în plimbările mele solitare până la marginea orașului, pe poteci, uitându-mă în jos și privind pământul, un sentiment senin se insinua în sufletul meu, la început de dragoste pentru el, pământul negru, tăcut, apoi de atracție, de dorință, un fel de melancolie, de nostalgie blândă, de a mă culca pe el și a rămâne acolo întins pentru totdeauna" (Preda, 2009). În finalul romanului remarcăm reproducerea aforistică din Sf. Ap. Pavel: „dacă dragoste nu e, nimic nu e" (Preda 2009). Ni se revelează un alt palier de abordare a romanului din perspectiva iubirii, ca element esențial al devenirii existențiale umane: mitul fericirii prin iubire. Și aici, în iubire, Victor Petrini este un risipit: Aflat la vârsta adolescenței remarcă relația castă și austeră dintre părinții lui, neputând accepta sancționarea actului sexual cu finalitate procreativă ca păcat. De aceea, în detenție Petrini încercă un act de profunzime punându-și problema deesențializării păcatului și mărturisind: „acum în liniștea celulei îmi dau seama că în sufletul ei (al mamei-n.n.) cuvântul păcat însemna tot ce era impur, murdar, abject, putem fi puri în faptele noastre și murdari în noi înșine" (Preda, 2009). Ca tânăr adolescent, îi reproșează mamei comportamentul menit să-l conducă pe tatăl său la infidelitate conjugală: „Cum s-a purtat, mamă, Cristos cu femeia desfrânată? Te duci la biserică și nu înțelegi nimic din învățătura lui, el care a spus celor ca voi, care aruncați cu piatra, să arunce primul cu piatra cel care se consideră în sinea lui fără păcat.[…]. Revin, mamă, asupra păcatului tău, de a nu fi putut iubi…Ei bine, eu iubesc prea mult, care din noi doi e păcătos?" (Preda, 2009). Pasajele de analiză a iubirii ca sentiment ce imprimă existenței umane un sens sunt de o sensibilitate psihologică neobișnuită revărsate, cu sinceritate, din plinătatea individului ce-și dorește să fie iubit: „Voi găsi o femeie care să mă iubească și s-o iubesc nu împins de circumstanțe, ci în mod lucid, cunoscându-ne unul pe celălalt" (Preda, 2009). Paradoxal, această viziune îi imprimă un naufragiu existențial total. Tema de profunzime a romanului- iubirea, poate fi redusă la ideea: Omul care nu iubește și nu se comunică printr-un elogiu adus iubirii, pierde semnificația rostirii, delegitimându-se prin anularea dimensiunii divine. Nu iubirea este cea care ne determină să „vedem" în celălalt o mică „zeitate", căreia ne închinăm inima și ne plecăm genunchii? Cele două mari iubiri care definesc viața lui Victor Petrini sunt Matilda Nicolau și Suzy Culala. Radiografiind iubirea pentru aceste femei Marta Petreu o primplanează: „Căsnicia cu Matilda este un infern al însingurării reciproce, întreruptă doar de izbucnirile unei senzualități violente și șocante. Convietuirea cu Suzy rămâne paradisiacă prin eludarea adevărului, prin misterul forțat în care Suzy - o femeie care, spre deosebire de Matilda, știe să tacă-se drapează seducător" (Petreu, 1987). Matilda se dovedește a fi o personalitate contradictorie: iubitoare timp de doi ani ca apoi să se lase copleșită de demonii ei interiori, devenind captivă într-o lume interioară absurdă, incomunicabilă, ceea ce-l determină pe Victor să se retragă și ale cărui sentimente se metamorfozează în ură. În acest context iubirea pentru Silvia, fetița sa este singura rațiune de a fi, sentiment ce acționează ca un factor regenerator pentru sufletul său. Marin Preda reușește să surprindă cu finețe relația paternă plină de tandrețe. În timpul plimbărilor din parc, în timpul discuțiilor de copil nevinovat sau privind-o în timp ce se joacă, Ștefan este torpilat anticipativ de gândul că Matilda îi va estompa comunicarea cu fiica sa.

BDD-A23220 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:31 UTC)

După divorțul soției, Ștefan se simte eliberat din încorsetările iubirii amestecate cu ură, care-l ținuse captiv atâta timp. Apoi, reîntâlnirea cu Nineta Romulus îi va trezi, pentru scurt timp, amintiri din tinerețe. Cu toate acestea, el va rămâne un locaș al sufletului dezacordat până când descoperă o floare pe birou, la serviciu. O colegă interesată și o nouă iubire se înfiripă treptat. Confortul acestei relații este asigurat de toate clipele armonioase de care-l privase prima soție dar și de firea discretă a lui Suzy care știe să tacă. În diegeza predianâ din punct de vedere pozitiv, tăcerea exprimă, pe de o parte, un eșec al comunicării tată-fiu, iar pe de altă parte momente de profundă relaționare, în cadrul cuplului prin ne-rostire. Din punct de vedere negativ, tăcerea este determinată de realitățile inconforme cu care se confruntă personajul: nedreptate socială, iminența morții sau disoluția neașteptată a iubirii. În relația Petrini-Suzy, prietenia curată, intimitatea trupească și cea a gândurilor generează un sentiment reciproc de siguranță și încredere, de comunicare și de echilibru sufletesc menit să ofere trăinicie iubirii noi. Însă, lipsa sincerității lui Suzy crează o situație delicată în care ajunge cel mai iubit dintre pământeni: o clipă de neatenție împletită cu furie crează premisele ce-l situează pe Petrini într-o nouă captivitate: pierderea libertății pentru a doua oară! Scurta regăsire după detenție nu este suficientă ca prietenia lor să persiste în timp. De aceea Petrini constată: „Dispariția iubirii e ca o oglindă întoarsă, nu se mai vede nimic, te uiți zadarnic în ea. Gestul tău nu se mai reflectă, nu-i mai răspunde nimeni. Ești singur…” (Preda, 2009). Deși nu avea vocația tragicului, Victor Petrini nu era pregătit pentru eșec, dar se aseamănă în această privință doctorului Munteanu din „Risipitorii” și Călin Surupăceanu din „Intrusul”. Pentru toți aceștia este validă întrebarea: „- De ce omul intră - fără să vrea - chiar în inima tragicului (s. ns.) prin înstrăinarea de părinți, destrămarea familiei, pierderea sentimentului religios, neputința elaborării finale a unei opere, degradarea iubirii în ură sau prin neacceptarea ideii că sensul existenței umane rămâne, totuși, o jucărie în mâna soartei!?” (Preda, 2009). Dacă eșuează în planul iubirii pentru o femeie, Petrini găsește în iubirea pentru fiica sa resortul care-l face fericit, și imboldul de a merge mai departe și de a recunoaște forța iubirii ca suport moral ce-i proiectează cu speranță privirea în viitor. În acest sens, și Marcel Cornis-Pop evidențiază că: „homo subteraneus este salvat prin iubire, raționament și dialog” (M. Cornis-Pop, 1986).

Cunoscând textul Sfintei Scripturi, Marin Preda meditează la sfârșitul romanului său asupra iubirii. Această coordonată este „privită” ca valoare ce-i conferă omului desprinderea de teluric, de încorsetările unei societăți limitate ce-i refuză identitatea celui care gândește și gândind există. Astfel, Iubirea este catapulta care-l situează pe om în centrul iubirii spiritualizate al cărei obiect este îndumnezeirea. Finalul confesiunii se pliază pe sintagma: „suntem toți zeități ale acestui pământ...” (Preda, 2009) ce reliefează omul ca singura valoare absolută a universului, iar dimensiunea lumii este redusă la o singură dimensiune: iubirea. Iubind - dăruind iubire, te simți iubit - absorbi iubirea ființei dragi, arzând ca două torțe ale aceleiași amfore, în armonia unei plenitudini ce te metamorfozează în „far” veghetor la binele celuilalt. De aceea tu, ca ființă, nu-ți mai aparții, ci devii prelungirea celuilalt: un singur suflet în două trupuri: „Căci dacă dragoste nu am, nimic nu sunt” și „dacă dragoste nu e, nimic nu e!” (I Cor. XIII; Marin Preda, 2009).

3. Concluzie

Romanul „Cel mai iubit dintre pământeni” este o apariție inedită in literatura română postmodernă, ce cumulează o mărturie a unor timpuri tulburi. Acum, problema intelectualului citadin era incertă. Cartea este un roman document axat pe relația dintre individ și devenirea istorică. În acest context, al schimbării valorilor, al estompării comunicaționale, ni se revelează

BDD-A23220 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:31 UTC)

destinul tragic al unui „risipit" de istorie: Victor Petrini, filozof, exponent al intelectualilor, într-un regim represiv și totalitar care-i anihilează calitatea de a rămâne om în toate împrejurări. Salvarea vine prin iubire care-i revelează speranța. De aceea, confesiunea sa, îi oferă șansa de a se sustrage disperării, „risipirii" existențiale, fiind o treaptă către regăsirea propriei identități, către „recuperare". Astfel, el comunică, pledând pentru dreptul indivizilor la adevăr, libertate spirituală și puritate, și ni se comunică prin intermediul scriiturii. Imboldul creator izvorăște din dorința sa ca acest document să fie o mărturie revelatoare pentru întreaga umanitate, izvorâtă din prea plinul său existențial.

Bibliografie:

Aftene, D. (2012). „Educaţia interculturală–o nouă perspectivă a învăţământului românesc" in *Annales Universitatis Apulensis. Series Philologica*, (13/3), 325-330.

Anania, B., V. (2011). *Biblia cu ilustraţii, vol VII*. Bucureşti: Editura Litera.

Anghelescu, M., Ionescu, C., & Lăzărescu, G. (1995). *Dicţionar de termeni literari*. Bucureşti: Editura Garamond.

Cornis-Pop, M. (1986). „Marin Preda and the New Poetics of Contemporary Political Fiction" in *Critique: Studies in Contemporary Fiction*, *27*(2), 117-128.

Curelar, M. R. O. (2015). „Classic or Modern in the Novels of Marin Preda" în *Analele Universităţii" Constantin Brîncuşi" din Târgu Jiu. Serie Litere si Stiinte Sociale*, (2), 50.

Durand, G. (1977*). Structurile antropologice ale imaginarului*, traducere de Marcel Aderca, prefaţă şi postfaţă de Radu Toma. Bucureşti: Editura Univers.

Ivancu, E. (2010). „Şansa unei literaturi între exorcizarea trecutului şi provocările globalizării. Literatura română de azi şi ecourile ei poloneze" în *Annales Universitatis Apulensis. Series Philologica*, (11/1): 143-152.

Lyotard, J. F. (2002). *La condizione postmoderna: rapporto sul sapere*. Feltrinelli Editore.

Manolescu, N. (2008). *Istoria critică a literaturii române: 5 secole de literatură*. Piteşti: Paralela 45.

Necula, G. (2007). „Strategii comunicaţionale subversive în vremuri de cenzură. Ironizarea clişeelor" *in Philologica Jassyensia*, (2 (III): 83-103.

Negrici, E. (2011). *Iluziile literaturii române*. Bucureşti: Cartea Românească.

Nietzsche, F. (1964). Opere, a cura di G. *Colli e M. Montinari, Adelphi, Milano*.

Park, J. O. (2006). „Problematica stilului realist în opera lui Marin Preda şi a lui Man-Sik Chae1" în *Analele Universităţii Bucureşti: Limba şi literatura română*, 56, 53.

Patraş, A. (2011). *Literatura sub totalitarism. Jocuri cu mai multe strategii. Sfera Politicii*, (160), 134-141.

Petreu, M. (2012). *O zi din viaţa mea fără durere.* Iaşi: Editura Polirom.

Preda, M. (2013). *Viaţa ca o pradă.* Bucureşti: Editura: Cartex 2000.

Preda, M. (2009). *Cel mai iubit dintre pământeni. Marin Preda,* prefaţă Eugen Simion, 3 Vol. Bucureşti: Editura Litera Internaţional.

Rachieru, A. D. (1996). *Marin Preda: omul utopic*. Bucureşti: Editura Eminescu.

Rella, F. (1981). *Miti e figure del moderno.* Parma: Patiche.

Simion, E. (1987). *Scriitori români de azi,* Vol. I. Ediţia a II-a. Bucureşti: Editura Cartea Românească.

Simion, E. (2002). *Moartea lui Mercutio*. Craiova: Editura Fundaţia Scrisul Românesc.

BDD-A23220 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:31 UTC)

Sin, M. (2002). „Disidenţi, „rezistenţi", evazionişti şi „maeştrii" compromisurilor" în *Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane" Gheorghe Şincai" al Academiei Române*, (V-VI), 441-463.

Spiridon, M. (1993). *Omul supt vremi: eseu despre Marin Preda, romancierul*. Editura: Cartea Românească.

Ştefănescu, A. (2005). *Istoria literaturii române contemporane, 1941-2000*. Bucureşti: Maşina de scris.

Ştefănescu, A. (2002). Marin Preda. *România literară*, (38), 15-18.

Tuchilă, C. (1988). *Privirea şi cadrul*. Bucureşti, Editura: Cartea Românească.

Ungureanu, C. (1985). *Proza Românească de azi: Cucerirea tradiţie*, Vol. 1. Bucureşti, Editura: Cartea Românească.

BDD-A23220 © 2016 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:31 UTC)